

Polacy na poziomie deklaratywnym wysoko cenią zdrowie jako wartość, ale równocześnie nie radzą sobie z należyтым dbaniem o nie. Wyniki badań jasno pokazują, że zdrowie pozostaje jedną z najistotniejszych wartości, a zdrowy styl życia jest tym najbardziej przez Polaków preferowanym. Niemniej tak pozytywne deklaracje nie przeszkadzają dorosłym Polakom przeznaczać znacznej części osobistego budżetu na papierosy, używki i inne niezdrowe praktyki. Podobnie jest w przypadku dzieci – mimo deklarowanej wiedzy o szkodliwości np. nadmiaru cukru i soli, nadal w ich diecie obecnych jest dużo słodczy, chipsów i żywności przetworzonej. Badania realizowane na zlecenie Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) pokazują, że ten problem nie dotyczy tylko Polaków - aż połowa Europejczyków doświadcza bowiem różnorodnych problemów zdrowotnych. Z czego wynika taki stan rzeczy? Przede wszystkim z niskiego kapitału zdrowotnego, przez który rozumiemy wiedzę na tematy związane ze zdrowiem, umiejętność komunikowania informacji z nim związanych oraz krytycznej oceny kierowanych do nas komunikatów odnoszących się do zdrowia (np. suplementów diety) oraz orientację na przyszłość (czyli aktywność i świadomość, że obecne zachowania zdrowotne są ważne dla osiągnięcia wysokiej jakości życia). Jego brak w połączeniu z niską świadomością zdrowotną skutkuje gorszym zdrowiem i częstszymi hospitalizacjami. Problem ten został zauważony przez WHO, która od wielu lat nawołuje do rozwoju kompetencji zdrowotnych i tworzenia przestrzeni do dyskusji na ten temat. W szczególności dzieciństwo i okres dojrzewania powinny stanowić intensywny czas rozwoju kapitału zdrowotnego i nabywania kompetencji zdrowotnych. W połączeniu z działaniami na rzecz rozwijania zdolności krytycznego myślenia powinny umożliwiać podejmowanie najlepszych decyzji pozwalających na prowadzenie zdrowego trybu życia.

Proponowany przez nas projekt dotyczy rozwijania kapitału zdrowotnego oraz kompetencji zdrowotnych uczniów szkół podstawowych. Zadania badawcze zakładają po pierwsze przygotowanie systematycznego przeglądu literatury na temat narzędzi do pomiaru kompetencji zdrowotnych. Następnie analizie zostaną poddane programy szkolne i podręczniki. Zadamy pytania o to, czego uczą się o zdrowiu uczniowie w szkołach podstawowych, w jakim kontekście przedstawiana jest wiedza, czy podręczniki zachęcają do dbania o zdrowie, czy raczej straszą chorobami, oraz o to jakie tematy nie są poruszane. Następnym krokiem będzie adaptacja i walidacja testu badającego poziom kompetencji zdrowotnych oraz krytycznego myślenia dotyczącego zdrowia polskich uczniów oraz przeprowadzenie badań na reprezentatywnej ogólnopolskiej próbie uczniów z klas 6-8.

Zgromadzony materiał zostanie skonfrontowany podczas badań w szkołach z opiniami i doświadczeniami nauczycieli, pedagogów, szkolnych higienistek i uczniów. W toku realizowanych badań zidentyfikowane i opisane zostaną zarówno treści, jak i metody nauczania. Badacze odwiedzą również wybrane szkoły, żeby przyjrzeć się sposobom spędzania wolnego czasu na przerwach, produktom sprzedawanym w szkolnych sklepikach i automatach.

Akronim projektu „LIGHT” ma z jednej strony podkreślać istotę edukacji w procesie budowania kapitału zdrowotnego i kompetencji zdrowotnych, z drugiej wskazywać kierunek na drodze do lepszego stanu zdrowia społeczeństwa jako całości. Diagnoza, która będzie wynikiem prac projektowych może stać się podstawą do zbudowania programów edukacyjnych rozwijających kompetencje zdrowotne.